

Az igazi király

Az igazi király
Csak a magyar király,
Dicső trónja körül
Királyi nemzet áll.
Büszke, szabad, vitéz,
Bátran előre néz,
Világ ünnepli,
Isten is kedveli.

Palástját égi kéz
Hímezte ékesen,
Bübája elterül
Hegyeken, völgyeken.
Ha tombol a vihar,
Szárnyával betakar,
Sértetlen áll a nép,
Melyet hatalma véd.

Koronáját hozták
Mennyből az angyalok,
Szentség fénysugára
Róla messze ragyog.
Sziveket fölemel,
Biztos utat jelöl,
Célt tűz ki ragyogót,
Századokra valót.

Kardját a szent király
Hagyta ránk örökül,
Villámló élire
Bátorság lelke ül:
Az igazság s a jog!
Büszkén azért ragyog,
Erőszak, eselszövény
Megtörrik erején.

A III. osztályban egyre többet mondhatunk már a nagy király életéből, természetesen elbeszélés formájában. Ezt kössük össze lehetőleg képszemléltetéssel. Ilyenek lehetnek: Szent István születése = Esztergom; Szent István megkeresztelése; Kupa leveretése; Szent István mint egyházalapító; A szerzetesek szántani tanítják a népet; Szent István felajánlja az országot Szűz Máriának; Szent István koronázása; Szent István harca Gyulával; Szent István megbocsát Gyulának; Szent István és Imre herceg; Szent István megalapítja a pannonhalmi apátságot.

Olvasmánytárgyalás keretében is szólhatunk róla, alkalmas olvasmány tárgyalása közben. (Pl. Hogyan éltek Árpád korában a magyar gyermekek? stb.) Költeménytárgyalás alkalmával is kapcsolhatjuk, ha éppen alkalmas részhez érkezünk. (Pl. Duna—Tisza tája: Gondoljatok őseinkre! Áldd meg Isten szép hazánkat! stb.)

Itt már a fogalmazás körében is irathatunk Szent Istvánról néhány mondatot. Legszerencsésebb, ha valami élmény alapján írhatunk e tárgykörből.

A számolásnál amikor az ezres számkört átvettük, nem lesz nehéz kiszámítani: Szent István halálának hányadik évfordulóját ünnepeljük ezidén? Hány évig volt király? Hány évig uralkodott?

A rajz keretében is foglalkozhatunk már Szent Istvánnal kapcsolatos dolgokkal. Így pl. lerajzolhatjuk — természetesen csak sematikusán! — a Szent Koronát, a Szent Jobb-ot magában foglaló ereklyetartót stb.

Az énekórán megtanulhatjuk a régi magyar éneket: Ah, hol vagy magyarok tündöklő csillaga.

Még részletesebben s többoldaluan foglalkozhatunk első szent királyunkkal a IV. osztályban.

A beszéd- és értelemgyakorlat kapcsán itt már részletesebben (az idén különösen) tárgyaljunk Szent István koráról, műveiről, egyházi és világi szervező munkájáról, ezeknek ma is meglevő szervezeteiről és intézményeiről. Beszéljünk arról, mit köszönhetünk a keresztény műveltségnek (állandó megtelepedés, földmivelés, ipar, iskolázás, bekapcsolódás az európai kultúrába stb.)

Az olvasmányok kapcsán foglalkozzunk tüzetesen a kereszténység felvételéről s Szent Istvánról szólókkal. (Pl. Harc a hitért, Szent István az első magyar király; Ének István királyról stb.)

A fogalmazás keretében itt már élmény alapján önálló fogalmazásban számoltassuk be Szent Istvánról alkotott képükről a tanulókat. Esetleg a beszéd- és értelemgyakorlat alkalmával tárgyalt valamely Szent István életéből vett történettel kapcsolatban számoljanak be erre vonatkozó ismereteikről. Igyekezünk e fogalmazások előkészítésénél a megfelelő elmélyítésre, amit énekekkel vagy költeményekkel érhetünk el.

A számolás keretében itt még több alkalom kínálkozik a kapcsolásra, mint az előző osztályban. (Pl. Hányan viselték 900 év alatt Szent István koronáját stb.)

De különösen sok alkalom kínálkozik az utalásra a földrajz keretében, ahol a tárgyalt tájegységek körében minden alkalmat használjunk fel a szentistváni gondolat és emlékek megfelelő kiemelésére és elmélyítésére. (Pl. Dunántul, Esztergom, Székesfehérvár, Pannonhalma, a püspökségek, monostorok székhelyei, a szentistváni vármegyék székhelyei stb. Milyen volt a szentistván-kori vármegye élete, milyen ma? Mennyiben változott? Kapcsolatban a rajzzal, készítsük el közös munkával Magyarország térképét — a tanultak alapján — Szent István korában. Hasonlítsuk ezt össze a mai csonka hazával!

Az énekek között található idevonatkozó dalok szintén igen jó alkalmul szolgálnak a Szent Istvánról hallottak elmélyítésére. Katolikus iskolákban, továbbá a katolikus többségű iskolákban a „Magyar szentek:” c. ének is felhasználható ez alkalmommal.

Az V. és VI. osztályban már a történelem és alkotmánytan tárgyalása kapcsán foglalkozhatunk teljes részletességgel Szent István nagy történelmi jelentőségével.

Ezekben voltam bátor összefoglalni azon gondolataimat, amelyek a Szent István-évvvel kapcsolatban iskolai nevelő-oktató munkánkban felhasználhatók. Természetesen mindezt az iskolai ünnepély kikapcsolásával végezzük, azt legfeljebb any-

nyiban használjuk fel, amennyiben az elmélyítésre alkalmas volt.

Soha jobb alkalom nem nyílik az iskolában a „szentistváni“ Magyarország, a „szentistváni gondolat“ megértetéséhez, érzékeltetéséhez, mint ez országos ünnepek kapcsán, s hogy ez mit jelent ma a magyar jövő szempontjából, azt — úgy gondolom — részletesebben nem kell fejtegetnem.

Fogasi Márton.

A magyar nyelv védelmében!

Az utóbbi időben egyre jobban lábra kapott a magyar nyelv használatában számos nyelvi helytelenség, magyartalanság és idegen szó. Ez ellen küzdenünk kell már az iskolában is, mert nyelvünkkel együtt elvész nemzetiségünk is! Támogatják e munkánkat a szakkörökön kívül a Tudományos Akadémia által kiadott *Magyarosan* című folyóirat igen hasznos közleményei, de egyes napilapok, sőt a rádió is.

Ma már nem kell hangsúlyozni, hogy a nyelv a nemzet legnagyobb szellemi kincse, egységének légszilárdabb biztosítója, összetartásának legerősebb köteléke, megmaradásának legbiztosabb záloga. Nyelvében él a nemzet, — mondja a magyar szállóige is.

A nyelv a nép lelkéből sarjadzik, ennek a léleknek titokzatos működéséből alakul, ennek a léleknek hű tükre, egyik legjellegzetesebb megnyilvánulása. A nyelvnek a nép lelkéből való sarjadzása az oka annak, hogy minden népnek a maga nyelve tetszik legjobban, épp úgy, mint ahogy minden anyának saját gyermeke tetszik a legjobban, sőt igen sok embernek azt sugallja helyi hazafisága, hogy saját szülőföldjének nyelve a legszebb.

A nyelv, s így a magyar nyelv is, mint a néplélek megnyilvánulásának egyik főeszköze, szoros összefüggésben van az illető nép egész lelkivilágával, életkörülményeivel, szokásaival, történetével, mindenkori művelődési viszonyaival. Szinte azt mondhatnánk: nyelvünk a legjobb kuttatóje történelmünknek! Visszatükröződik benne vándorlásunk, más népekkel való keveredésünk, közvetlen vagy közvetett (szellemi) érintkezésünk, anyagi művelődésünk haladása. Imre Sándor mondja: Minden kor szellemisége, nemcsak főeszméi, hanem gondolkodás- és felfogásmódja, érzéseinek fokai, uralkodó szelleme, erkölcsé és szellemi jelenségei s gyengeségei nyomokat hagynak beszédünkön.